

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליין

189

פרשת קרח

ויבדל אהרן להקדישו

בְּקֶרֶב יִדְעֶה ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו (טז, ה). אמרו בתנחומא (קרח, ה) ובבמדבר רבה (יח, ז) שהשיב משה לעדת קרח בהצותם על כהונת אהרן, הלא גבולות חלק הקב"ה בעולמו, וכי יכולים אתם לערב יום בלילה, שהבדיל אלהים בין האור ובין החושך בעבור תשמישו של עולם, וכן כנגד זה הבדיל את ישראל מן האומות, שנאמר (ויקרא כ, כו) "והייתם לי קדושים, כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", וכמו כן הבדיל אהרן שנאמר (בדבה"א כג, יג) "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו עד עולם, להקטיר לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד עולם", והיא הנותנת, אם יכולים אתם לעכב אותה הבדלה שהבדיל הקב"ה בין היום ובין הלילה, כך תוכלו לבטל את זו. וכן הובא שם בתנחומא עוד (קרח, ג) בשם רבי נתן, שאמר הקב"ה, הלא אף אם יתקבצו כל חרטומי מצרים ויבקשו להפוך את הבוקר לערב וערב לבוקר, לא יוכלו, וכשם שהבדלתי בין אור לחושך, כך הבדלתי אהרן להקדישו בקודש הקדשים.

חיים שאולה

כי קרח במחלוקתו חשב לקלקל במציאות הבריאה וסדריה, כמו שאמר רשב"י בזהר בראשית (בדף יז ע"א), שרצה ולהפריד בזה בין מידת הגבורה למידת החסד ולבטל מה שכללם הקב"ה זה בזה בבריאת העולם לצורך קיומו. כי כאשר נתעוררה אז מידת הגבורה בראשית הבריאה לחלוק ולגבור על מידת החסד, הנה מאש מחלוקת זו נברא הגיהנם, עד שנכנסה מידת התפארת ביניהם ונכלללו הגבורה והחסד זה בזה, ונשכך ונשקט אש הגיהנם שלא לכלות העולם חלילה, ונעשה שלום בכל העולמות לצורך קיומם. וכעת רצה קרח שהיה לוי שמצד מידת הגבורה, לעורר על כהונת אהרן שמצד מידת החסד, ובזה בא לעורר מחלוקת זו הקדומה של מידת הגבורה קודם שנכללה במידת החסד, ולהכחיש מעשי בראשית התלויים ועומדים במיזוג והתכללות הגבורה בחסד, שהיא על ידי משה שהוא מצד מידת התפארת, ובא על עונשו מידה כנגד מידה, שברא ה' בריאה מיוחדת להורידו עם בני ביתו וכל אשר לו חיים שאולה, שהוא אש הגיהנם שעורר והלהיב במחלוקתו.

בריאה יבא ה'

ועל כך דרש ריש לקיש במסכת סנהדרין (בדף קט ע"ב) מה שקראה התורה שמו "קרח בן יצהר" (במדבר טז, א), 'קרח' שנעשה קרחה בישראל, 'בן יצהר' בן שהרתיח עליו את כל העולם כצהרים. ובכלי יקר (במדבר טז, א) גרס 'שעשה קרחה בעולם', וביאר שעל כך אמר לו משה "אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו" (במדבר טז, יא), וכן נאמר בהם (במדבר כו, ט) "בהצותם על ה'", לפי שבכדי לחזק טענת מחלוקתו שכל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', הוסיף וכפר בעצם בריאת העולם בששת ימי בראשית שבהם נקבע העולם בסדריו, לומר שכל הנבראים שווים ואין יתרון ושררה לשום נוצר על חבירו. והשיב לו משה, הלא עינינו הרואות שאין אתה יכול לבטל הבדלת בוקר וערב, וכמו כן חלק הקב"ה מכבודו לאשר חפץ בו, ואת ישראל נתן עליון על כל העמים, וכך נתן

ברצונו גדולה זו לאהרן. וכנגד זה אמר אז משה לישראל "ואם בריאה יבא ה' ופצתה האדמה את פיה... וידעתם כי ניאצו האנשים האלה את ה'" (במדבר טז, ל), ודרש רבא במסכת סנהדרין (בדף קי ע"א) ונדרים (בדף לט ע"ב) שאמר משה לפני הקב"ה, אם נברא מששת ימי בראשית פה לפתח הגיהנם בארץ מוטב, ואם לאו 'יבא ה'', שיקריב פתח הגיהנם לעדת קרח. שאמר זאת משה בכדי לשרש ולבטל כפירת קרח מישראל, לאמר שכעת יבא ה' חדשה בארץ ופצתה את פיה, ובזה יראו הכל במציאות בריאת העולם כבששת ימי בראשית.

שמש וירח עמד זבולה

כי כל תכלית מה שהבדיל הקב"ה לאהרן ומשה להיות לראשי עם קודש הוא בכדי שיגלו ויודיעו גדולתו ותפארתו לישראל, ותתגלה מלכותו יתברך בזה העולם, שבזה תלויה ועומדת מציאות הבריאה כולה. כמו שדרש רבא שם במסכת סנהדרין (בדף קי ע"א) ונדרים (בדף לט ע"ב) מה שנאמר (חבקוק ג, יא) "שמש ירח עמד זבולה לאור חציך יהלכו לנוגה ברק חניתך", שבמחלוקתו של קרח עלו השמש והירח מרקיע לזבול, ואמרו לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים, ואם לאו אין אנו מאירים, ובאותה שעה ירה בהם הקב"ה חיצים וחניתות ואמר להם, בכל יום ויום משתחווים עובדי חמנים לכם, ואתם מאירים, ואם בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם, ומפני כך בכל יום ויום יורים בהם חיצים וחניתות ומאירים.

וביאר הכלי יקר (שם) שלכך עלו אז מרקיע לזבול, כי טענו ואמרו שאין נכון להם להאיר למי שאינו מאמין שלא ה' פעל כל זאת, ובזה יצאה החמה מנרתיקה והרתיח קרח את העולם כולו כצהרים כאמור. ולכך עלו לזבול דוקא, כי כל עיקר קיומם להיות "מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה" (בראשית א, יד) הוא בזכות סדר קרבנות התמיד בוקר וערב, כמו שאמר רבי יעקב בר אחא בשם רב אסי במסכת תענית (בדף כז ע"ב), וכאשר ערער קרח על הכהונה שבה תלויה קיומם, עלו לזבול שבו לא פסקה עבודת הקרבנות, כי בו ירושלים ובית המקדש ומזבח בניו ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, כמו שאמר ריש לקיש במסכת חגיגה (בדף יב ע"ב).

אם אתה עושה דין

ובזה שינה הקב"ה סדרי בראשית באותו יום והקריב פתח הגיהנם לעדת קרח, ושלא כסדרו שבכל יום, כמו שביאר הברית שלום (בפ' קרח, צו ע"ב) שלכך יוצאת השמש להאיר בכל בוקר על אף העובדי חמנים, כי בשעת הבוקר הרי היא מאדמת מכח אש דגיהנם מתוך שעוברת היא אז על פתחו כמו שאמרו במסכת בבא בתרא (בדף פד ע"א וברשב"ם), ואם כן ראוי לבני אדם שלא לטעות בה ולא יקבלו אותה לאלוה, שהרי דומה היא לאש הגיהנם ומזכרת היא להם בזה את תוקף הדין שבעולם הבא. אבל באותו יום שהקריב הקב"ה את פתח הגיהנם לעדת קרח, אם כן לא עברה אז החמה על פתח הגיהנם, כי לא עמד אז במקומו כבכל יום, ואם כן יש לחוש שמא כאשר יראו הנבראים שלא בה א הגיהנם יטעו בה ויקבלו אותה

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועות והצלחת:

יוסף בן אלישבע הדסה, ספיר הת רינת, דוד בן קאטי חנה, דוד בן יעל

להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת

שיינא בת מיכל, חי בן סימה,
ראו דור דרור בן רונית, איסוג בן מריה,
יוסף בן מזל טוב.

לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש" (במדבר טז, ו-ז), ואמרו בתנחומא (קרח, ה) ובבמדבר רבה (יח, ה) שאמר להם בזה, בדרכי עכו"ם יש נימוסים הרבה, ואין כולם מתקבצים בבית אחד, ואנו אין לנו אלא ה' אחד, ותורה אחת, ומשפט אחד, ומזבח אחד, וכהן גדול אחד, ובית המקדש אחד. וביאר השארית יעקב (פ' קרח, עג ע"ב) שהוא מפני שכל ישראל נחשבים כגוף אחד, ולפיכך ערבים הם זה בזה כמו שאמרו במסכת שבועות (בדף לט ע"א), ולכך שמעו כולם מפי הגבורה 'אנכי' ולא יהיה לך' כמו שאמרו במסכת מכות (בדף כד ע"א), שמפני כך טען קרח במחלוקתו "כי כל העדה כולם קדושים" (במדבר טז, ג), כמו שאמרו שם בתנחומא (קרח, ד) ובבמדבר רבה (יח, ו), אבל כעת ענה אותו משה דבר, הלא דברות אלו נאמרו בלשון יחיד על אף שעמדו שם כל ישראל, והוא בכדי ללמד לישראל שכולם הם כאיש אחד וכגוף אחד, ובזה מוכח שאי אפשר להיות אלא כהן אחד שליח כולם (יזמא יט ע"א, קידושין כג ע"ב), ויהיו כולם נכללים בו. וכמו שכתב המגלה עמוקות (כפ' קרח) שעל ידי עבודת הכהנים נכללים כל המדרגות שבישראל כסדרם עד לשלמות מדרגתם העליונה.

זה יעצור בעמי

ולכך תלויה דרך אמונת ישראל כפי גילוי התורה בפי החכמים המוסרים אותה מדור לדור, שבזה מתאחדים כל ישראל כגוף אחד ביחוד ה' שהשמיע לישראל בהר סיני 'אנכי' ולא יהיה יחיד. וכמו שביאר השם משמואל (כפ' קרח, תרע"ו) שמה שנחלק קרח משאר העדה היה מפני שנסתלק ממנו הכח המאחד שנשפע לישראל בסני מצד אחדותו יתברך המתגלית בהם, כי סבר שבתוכם ה' ואינם צריכים לכהן גדול המאחדם, אבל באמת זאת התורה לא תהא מוחלפת, ולעולם צריכים ישראל לחכמי התורה שיאחדום בתורתם, שהרי אף לימות המשיח אחר גמר תיקון כלל העולם יצטרכו ישראל למלך המשיח שיאחד את העם, וכנאמר במלך ישראל "זה יעצור בעמי" (שמואל א' ט, ז), שהוא מכנסם יחדיו שלא יתפזרו ולא יתפשטו זה מזה כמו שפירש רש"י (בשמואל א' ט, ז), וכן יצטרכו לכהן גדול, כמו שאמרו במסכת סנהדרין (בדף ז ע"ב) שיקום אהרן בתחיית המתים ויקיימו בו ישראל "ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן" (במדבר יח, כח).

ויכולו השמים והארץ

כי כל זמן שבני האדם מלובשים בגופים, אף אם יהיו הגופים מזוככים כלאחר התחיה, עם כל זה נפרדים הם זה מזה, ולכך נצרכים הם למה שיאחדם, והתורה שבעל פה היא המאחדת אותם בפנימיותם, והמלך וכהן גדול מאחדים אותם בחיצוניותם. וזוהי מדרגת שבת שחלק עליה קרח כאמור, שכנגד מה שבכל ששת ימי המעשה היתה הבריאה פרטים פרטים, וכמו אברי אדם בלי נשמה שכל אבר הוא פרט בפני עצמו, וכיון שבאה השבת הרי היא כמו נשמה באדם המאחדת את כל האברים ונכללים הם זה בזה, וכלשון שאנו מעידים בכניסתה "ויכולו השמים והארץ" שהוא מלשון כלל, כי מאחדת היא את כלל הבריאה כאחד, ובזה מתגלית אחדותו יתברך בעולם, שהיא תכלית מעשי שמים וארץ.

"בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה'" (ירמיה ג, יז)

משיעור יום ה' בהעלותך תשע"ז

יתברך בתוך 'ירושלים' עד שתהיה ל'כסא ה'', צריכים אנו לדרוש ולבקש אחר כבודו יתברך שיתגלה בציון, כמו שניחמה הקב"ה (בירמיה ל, יז-יח) "כי אעלה ארוכה לך וממכותייך ארפאך נאום ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה, כה אמר ה' הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנותיו ארחם ונבנתה עיר על תילה וארמון על משפטו ישב", ולמדו מכך במסכת ראש השנה (בדף ל ע"א) וסוכה (בדף מא ע"א) שמכלל דבעיא ציון דרישה.

כי כאשר חושב האדם מכבודו של ה' ב"ה, גורם הוא לאור הרחמים להאיר בכל הנהגת השי"ת בבריאה, ובזה נמשך אור כזו האות' עד שמאירה היא בתוך 'ירושלים', וממנה מתפשטים הרחמים להאיר בכל ארץ ישראל, עד שמאירים בעולם כולו. וכאשר נזכה שתאיר החכמה העליונה בכל תוקפה ושלמותה, תאיר גם האות' בשלמות, ויראו הכל את אדוננו הבורא ב"ה, ונזכה לגאולה שלימה, וכמובא בזה מצורע (בדף נו ע"א) שעתידיה ירושלים שיעלו חומותיה למעלה להתקרב עד כסא הכבוד של המלך, ועל כך נאמר 'בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה'."

לאולה, ולכך אמרה טענה ואמרה לפני הקב"ה, אם אתה עושה דין לבן עמרם ואז יחזור פתח הגיהנם למקומו, אצא, כי אם לאו יש לחוש שיטעו בי חלילה. ומפני טענתה זו גם בכל יום אינה יוצאת עד שיורה בה הקב"ה בחיצים וחניתות, בכדי שיראו הנבראים מְכֻפְּתֵיהָ ולא יטעו בה. וזאת רמז משה לישראל 'בוקר ויודע ה'', כי היה יודע משה שבאותו בוקר לא תצא השמש להאיר על העולם, מפני שהקריב אז הקב"ה את פתח הגיהנם לעדת קרח כאמור, ובזה 'יודע ה' את אשר לו'.

דיו לעבד להיות רבו

ועיקר הכל הוא בכדי גלות מלכותו יתברך בעולם ותשכון השכינה בתחתונים, כמו שביאר הברית שלום (שם) עוד, שלכך עלתה אז השמש לזבול כאמור, מפני שכנגד מה שעלתה השכינה עד לרקיע השביעי מחטא אדם הראשון והדורות אחריו עד לימי אברהם, כנגד זה שָׁבָה וירדה מרקיע לרקיע על ידי אברהם ובניו אחריו עד לעמרם שהורידה לזבול, ומשה אחריו הורידה לארץ לשכון בתחתונים כמקודם לחטא, כמו שאמרו כל זה בבראשית רבה (יט, ז). ועל זאת טענו השמש והירח לפני הקב"ה, אם אתה עושה דין לבן עמרם ותוריד ותגלה שכינתך בתחתונים, אז גם אנו נצא ונאיר בתחתונים, ואם לאו ותשאר שכינתך ברקיע זבול שהוא מקום קביעותינו בזכות עמרם, אז לא נצא גם אנו ממקום שכינתך, כי דיו לעבד להיות רבו.

ואתפליג קרח

וביאר הברית שלום (שם) עוד, שהוא מפני שהיו עדת קרח גלגול אנשי דור הפלגה כמו שכתב המגלה עמוקות (כפ' שלח, ובפ' ואתחנן אופן קפא), וכמו שכתב רבינו בחיי (במדבר כז, כט) שהיה חטאם כענין דור הפלגה, וכנרמז במה שתרגם אונקלוס הכתוב 'ויקח קרח' (במדבר טז, א) - ואתפליג קרח, וכן אמרו בתנחומא (קרח, ב) שאין 'ויקח' אלא מלשון פליגה. ודור הפלגה בחטאם העלו את השכינה מזבול לרקיע, ובזה בטלו מקום המזבח של מעלה שהוא זבול כאמור, וכאשר עלו השמש והירח לזבול מפני מחלוקתו של קרח כאמור, ראו שאין עיקרו של מזבח של מעלה בנוי שם, כי הוריד משה השכינה לארץ כאמור ושוב בנוי הוא בעיקרו למטה, וכעת שבא קרח לחלוק על הכהונה ולבטל מזבח של מעלה ושל מטה, השתדלו השמש והירח בטענותיהם לפני הקב"ה שיעשה דין לבן עמרם ויתקיים המזבח של מטה.

ועיקר הדבר הוא שרצה לבטל השלום שמצד מידת התפארת המאחדת וממזגת בין החסד לגבורה כאמור, וכמו שאמר רבי יהודה בזוהר קרח (בדף קעו ע"ב) שרצה במחלוקתו לפלג ולהפריד השלום שהוא שמה דקוב"ה, ובזה נחשב שחלק על השבת שבו מעידים אנו על בריאת שמים וארץ, כי היא כנגד מידת היסוד שהיא קיום שמים וארץ, והיא תכלית מעשי שמים וארץ.

שלוחי דין

ומתוך שבאו עדת קרח על ענשם נתחזקה לדורות דרך האמונה שהשריש משה בישראל, שעדות השבת היא תכליתם בעולם, שיגלו בו את מציאות אחדותו יתברך בכל פרטי העולם שבכל מלאכת מעשי שמים וארץ. ועל כך נתן הסימן לעדת קרח "קחו לכם מחתות... ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת

א

כל עיקר גאולתנו ופדות נפשנו תלויה בכך שיהיה כסא ה' שלם, ש'כסא ה' היא ירושלים עיר הקודש שנאמר בה (ירמיה ג, יז) "בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה'", כי לעתיד תחזינה עינינו בנוראות ונפלאות נצחיותה של ירושלים, שתהיה היא לאור לעולם כולו מתוך שתשרה בה השכינה הקדושה בבית המקדש וממנו תושפע אורה על כל ירושלים עיר הקודש, עד שתקרא 'כסא ה'". כי אז יראו כולם את ה'יראה שלימה' שבה שהיא נוטריקון שמה 'ירושלים' כמו שאמרו בבראשית רבה (נו, י), כי מעת החורבן נחסרה ירושלים מיופיה ותפארתה ונקראת היא 'ירושלם' חסר' כמובא במדרש חסרות ויתרות (בבתי מדרשות ח"ב, אות קכו), אבל לעתיד תשוב ותכונן עיר ציון בשלימות יראתה, מתוך שתשוב ותשרה בה האות' ו' ותושלם להיות 'ירושלים' מלא, כמו שאמרו בתוספות תענית (בדף טז ע"א).

ואות' ה' הזו היא סוד העשר ספירות והמידות הקדושות, שהם כתר חכמה בינה עד יסוד ומלכות, ובכדי שתאיר זו האות' כלולה מ' ספירות ומידותיו

ואמרו בזהר מצורע (שם) עוד, שבזה יתקיים הכתוב "והיה אור הלבנה כאור החמה" (ישעיה ל, כו), ויתפשט יחוד ה' בעולם, כמו שכתוב "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט). תחילת הכל תלוי במידת היראה שהיא בסוד אור הלבנה, ומתוך כך ילך ויתעלה האדם בכל עשר הספירות ויתפשט אור ה' בעולם, וכענין אור החמה. כי מתוך שדבק אדם במידת היראה יוצא בזה האדם מכבלי ולבושי הזוהמה של העולם ויכול להתקרב להש"ת, וכך כאשר תאיר בו מידת היראה יוכל לילך ולעלות עוד במידות הקדושות, עד לכלל עשר הספירות ושלימות אור החמה.

ומפני שאין יראים כיום מפני ה' ב"ה כראוי, יש פגם בלבנה והיא איננה מאירה בשלימות, ובכל פעם שמעורר האדם עצמו ליראה את ה', הנה בזה הוא משבר מעליו את הקליפות הבאים מצד פגם הלבנה ומוציא מהם חיותם, ובכך יכול הוא להתנתק מהיצר הרע וליילך ולעלות עוד בדרך הקודש. ובכל פעם שירא האדם מה' ב"ה מוציא הוא בזה חיות מהסטרא אחרא ומתקיים הכתוב (בתהלים צב, י) "כי הנה אויבך ה', כי הנה אויבך יאבדו יתפרדו כל פעלי און".

כי בכדי שיתבטלו הקליפות יש להוציא מהם דבר חיות וטובה שהיה טמון בהם, וכענין יציאת ישראל מצרים, שראשית לכך הוציא משה רבנו מקרבם את הערב רב, שבזה ברר מהם נקודה טובה שהיתה שרויה מהם, ובתוך כך שבו בתשובה וחברו לעם ישראל באמת. ומה ששבו מדרך הרע ורצו לילך עם ישראל היה מתוך מידת היראה, שכאשר היתה להם התעוררות מצד היראה, נטה להם השי"ת חסד, שהיא האות י' שהאירה בהם להיות לכסא ה', ובזה נתעוררו לילך אחר ה' ב"ה.

ולעתידי כאשר תושלם היראה בירושלים כאמור, שוב אין מקבלים אז גרים כמו שאמרו במסכת יבמות (בדף עו ע"א) ועבודה זרה (בדף ג ע"ב), כי יתוקן אז פגם הלבנה ותהיה בשלימותה. אבל עד אז בכל ביטול הקליפה ישוב ויעלה ניצוץ קדוש לחסות תחת כנפי השכינה, וכמובא ענין זה בזהר תצוה (בדף קפה ע"א) ובדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער מט, ט) ובפרי עץ חיים (שער ר"ח) בסוד שעיר של ראש חודש.

והוא ענין כבישת ארץ ישראל, שכאשר באו ישראל לכבוש אותה ולשבר לכל השבעה עממין ששלטו בה, צריכים היו תחילה להוציא ולהציל מהם ניצוץ קדוש, וזו והיתה רחב מיריחו, ששבה מפני היראה, וכמו שאמרה לפנחס וכלב (תנחומא שלח א; במדבר טו, א) ששלח יהושע לרגל את יריחו "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם" (יהושע ב, ט), וכן אמרה 'ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" (יהושע ב, יא), וכאשר התעוררה באמת במידת היראה, ביקשה את זו האות י' והחסד להאיר בה, וכמו שבקשה אז מהם "ועתה השבעו נא לי בה' כי עשיתי עימכם חסד, ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד ונתתם לי אות אמת" (יהושע ב, יב), ש'אות אמת' זו היא כנגד האות י' הכלולה מעשר שהיא ראש תוך סוף, כי התעורר בה היראה עד שרצתה לבוא להיות חלק ה' עמו ולהיות לכסא ה', ובזה נעשתה לגילוי חלק הטוב שבארץ כנען, כי באה לכדי הכנעה ויראה אמיתית עד שהאירה בה האות י' והחסד הכלולה מעשר המידות, ויכולה היתה להיות לכסא ומרכבה לשכינה.

וכאשר שבו פנחס וכלב משליחותם סיפרו ואמרו ליהושע מאימת יושבי הארץ "כי נתן ה' בידנו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו" (יהושע ב, כד), ונתכוונו בזה על רחב שיש בה יראה אמיתית, ובה ועל ידה ישתברו כל קליפות העמים היושבים בארץ ישראל והיא תצא מקרבם, ובה יתקיים ענין הכתוב (באיוב כ, טו) "חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו א-ל", שמתוך שתצא היא מן העמים היושבים בארץ, יזכו ישראל לרשת את הארץ וכענין 'יורישנו א-ל'. ומרוב בטחונם בדבר אמרו ליהושע 'כי נתן ה' בידנו את כל הארץ', שמתוך צדקות רחב הבינו מגודל הניצוץ הקדוש שיוציאו מהם, שבזה בוודאי תאבד כל חיותם וישברו לפניהם כל חילם של האומות.

ועל אף שהיתה רחב במקום שפל שאין למטה ממנו, כמו שאמרו במסכת תענית (בדף ה ע"ב) שרק מזכירים היו את שמה נטמאו, והוא מתוך שהיתה במדרגה נמוכה מאד כמו שאמרו במסכת זבחים (בדף קטז ע"ב), עם כל זה עלתה רחב למדרגה גדולה שאין למעלה ממנה, שנשאה יהושע לאשה כמובא בקהלת רבה (ה יג), ואמרו במסכת מגילה (בדף יד ע"ב) ששמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב, ורבי יהודה אמר שגם חולדה הנביאה יצאה ממנה, והכל מתוך מדרגת יראתה, שבזה עלתה מהמקום השפל ביותר למקום הגדול והנקי ביותר לד' אמותיו של יהושע רועה ישראל.

ועל אף ענין היראה שהיא השער לכל הטבות והמעלות כולם כאמור, עם כל זה דרכים רבות יש בה, וגם בדרכיה יוכל האדם לטעות ולא לבוא על ידה

למעלות גדולות, אם לא יבקש בה ועל ידה לבוא לחסד ולאמת. שהרי הבא להתגייר מפני היראה לבד אין מקבלים אותו כמובא במסכת יבמות (בדף כד ע"ב), אמנם רחב היתה הולכת בדרך היראה בדרך החסד והאמת, כמו שבקשה מתוך יראתה 'ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד ונתתם לי אות אמת', ובזה באה מתוך כך לאמונה שלימה בה' ב"ה, וכמו שאמרה 'ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת', שבאה על ידי היראה לאמונה ביחוד ה' שהוא יתברך האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ונשתנה חלקה מכל יושבי הארץ שבאו גם הם ליראה ופחד גדול מאלהי ישראל.

והוא מפני שהבינה רחב שהיראה היא השער אל הדבקות, ולכך ביקשה את החסד ואת האמת, שהיא האות י' הכלולה משאר המעלות והמדרגות, מתוך שידעה שה' ב"ה גדול לאין חקר, וגם אותה יוכל הוא להקים משפלותה ולהעלותה עד קוצו של האות י' הנקרא 'אין'. וכך זכתה להנשא ל'יהושע' שהוסיף לו משה את האות י' לשמו והתפלל עליו י"ה יושיעך מעצת מרגלים' כמו שאמרו במדבר רבה (טו, ט), שהיתה תחילה אות י' הזו בשרה אימנו כאשר נקראה 'שרי', וכאשר טענה האות י' הזו לפני הקב"ה היאך נוטלה הוא משרה וקדושתה, הבטיחה הקב"ה ליתנה ביהושע כמובא בירושלמי סנהדרין (פ"ב ה"ד) ובבראשית רבה (מו, י).

וסוד הדבר הוא, שהבטיח לה הקב"ה שעתה היא בסוד אור חוזר אצל אִשְׁה' שכנגד נוקבא המקבלת, ולעתידי יתנה הקב"ה בסוד אור ישר אצל 'איש' שכנגד דוכרא המשפיע, ותלך האות י' הזו ותבקע לכל המדרגות עד למטה למטה להאיר ברחב שתהיה היא לכסא ה', ובזה תשוב היא להאיר ב'אשה' שכנגד נוקבא המקבלת, אבל מתוך אור ישר, ובכך תבקע לכל המדרגות להאיר אור ה' למטה, וכענין שאמר רבי אלעזר במסכת תענית (בדף יד ע"ב) שאין אדם חשוב רשאי ליפול אפים אלא אם כן יודע שנענה כיהושע, כי היה יהושע בוקע בכח האות י' לכל המדרגות עד למטה בסוד נפילת אפים, כמובא ענין זה בדברי רבנו האר"י בזהר הרקיע (פי' הספד"צ) ובעץ חיים (שער לב, ה).

וכל זה מפני שהלכה רחב במדרגת היראה בכדי לבוא לאמונה באהבת השי"ת באור החסד והאמת, שהאמינה באור הרחמים המאיר מהכתר וקוץ האות י' מתוך שהיתה הכנעתה באמת, ומתוך שהאמינה ברחמי ואהבת הבורא לנבראים. ואמונה זו אין מקבלים אלא מתוך אמונה ושימוש חכמים שהם שזוכים לגילוי אמונה זו והם שמנחילים אותה לישראל, ואפילו משה רבנו זכה להכל מתוך האמונה שהיה לו בה' ב"ה והיה עוסק להנחילה לישראל, ולכן נקרא שליח ה', ומה שזכו יהושע וכלב לרגל ביריחו ולהביא לכדי כבישת הארץ הוא מפני שהיתה אמונתם שלימה במשה רבנו, וכן פנחס שהיה שליח ליהושע היתה אמונת החכמים שלו שלימה.

ומתוך שהיו שלימים באמונת חכמים יכולים היו ליתן נפשם בכפם בשליחותם זו, כמובא שם בתנחומא (שלה, א) ובמדבר רבה (טו, א) שאין לך בני אדם שנשתלחו לעשות מצוה ונותנים נפשם להצליח בשליחותן כאותם שנים ששלח יהושע בן נון, ונעשו הם כמו המשלח עצמו וכידו הארוכה, וכנרמז בכתוב (משלי לא, ט) "כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון" ש'כפה' עולה בראשי תיבות כלב פנחס הושע, כי נכללו כולם באות י' הזו היושבת כביכול על כסא ה' ויורדת מטה עד ירושלים להיות לכסא ה' של מטה.

וכאשר דבק האדם באמונת חכמים והצדיקים יכולים הם להשפיע לו התחדשות ונשמה חדשה ממש, עד שיתעורר לחפוף בכל ליבו את מלכות ה' את הגאולה ואת משיח בן דוד. שהרי אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי במסכת ברכות (בדף ז ע"ב) גדול שימושה של תורה יותר מלימודה, כי בשימוש החכמים נשפע לאדם התעוררות ודרך לבוא אל תכלית הכל בגילוי מלכות ה', וכשם שמתוך שהיה שלם יהושע באמונת חכמים יכול היה לזכות לזו האות י' הרומזת לארץ ישראל והחכמה העליונה השורה בירושלים, וכן רחב שמתוך ששמשה את כלב ופנחס בביתה מתוך אמונתה ויראתה מאת השי"ת זכתה בזה לכל מה שזכתה, והיתה מעלה בזה אור חוזר עד למנהיג הדור בחזיר ה' בימיה שהוא יהושע בן נון, והיה נשפע לה ממנו תוספת ברכה ואמונה וקרבה להשי"ת.

אמנם צריך האדם לסימן ואת אמת על הדבר, כי מתוך שדבק האדם באמונה בחכמים ובצדיקים יכולים הם להשפיע לו בזה נשמה חדשה ממש שתעוררו לחפוף בכל ליבו את מלכות ה' את הגאולה ואת משיח בן דוד, אלא שלזה צריך הוא לשמש להם בשינוי מקום ושינוי השם ושינוי מעשה שבהם ועל דם מתקיים כל דבר בסוד התמורה כמובא בתיקונ"ז (בתיקון כו, בדף עב ע"א), כי נעשה בזה תמורה לנשמתו, ויכולים הצדיקים להשפיע לאדם נשמה גדולה שתעוררו אל תכלית הנרצה.

וזה סוד מה שהיה ענין הצלת רחב מתוך שלושה דברים ששמשה בהם את פנחס וכלב, שהם פשתים חלון וחבל תקות השני, כמו שאמרו שם במסכת זבחים (בדף קט"ז ע"ב) שהתפללה ובקשה מהקב"ה מעומק ליבה שבזכות שלושה דברים אלו ימחול לה ה' על חטאיה, ו'פשתים' היה כנגד מה ששמשה אותם ב'שינוי מקום', שהחביאה את פנחס וכלב בפשתים, ו'שינוי מעשה' היה כנגד מה שהורידה אותם דרך החלון ולא כדרך היוצאים, מפני הסכנה, וה'חבל' היה כנגד 'שינוי השם' שכנגד החבל בהם הורידה אותם מהחלון, שבסימן זה נשתנה שמה ממות לחיים להיות לתקות השני, כמו שכתוב (ביהושע ב, כא) "ותשלחם וילכו ותקשור את תקות השני בחלון", ונרמז בזה שתקוה לחיים היה שינוי שמה. ומתוך תפילתה ושימושה לחכמים בשלושה דברים הללו נמשך לה אור עצום ונשמה חדשה שכל רצונה היה בגילוי מלכות ה', ולכך 'חבל פשתים וחלון' עולה כמנין 'גאולה מלכות משיח בן דוד' (עם ה' התיבות), לרמז שבזה היה כל רצונה, ומכאן רצון זה זכתה בכל זרע הקודש של אלו הנביאים שהיו אף כהנים כמובא שם במסכת מגילה (בדף י"ד ע"ב).

ח

וזהו שאמר רבי אליעזר בן יעקב בתנא דבי אליהו זוטא (בפרק כב) שלכך נקרא שמה 'רחב', משום שבתשובתה מאהבה היא נעשתה רחבה בזכויות, כי מכח רצונה בגילוי המלכות היו לה זכויות רבות, וניצל גם ירמיהו שבה מזרעה (מגילה שם) בזכותה ובזכות החבל שהורידה בו את פנחס וכלב, וכמובא במדרש שמואל (ט, ז) ויילקוט שמעוני (ירמיה רמז שכו) שכאשר הלך עבד מלך הכושי להעלות את ירמיה מהבור, עמד על הבור ואמר לו "שים נא בלואי הסחבות וְהַמְלִיחִים תחת אצלות ידיך מתחת לחבלים" (ירמיהו לח, יב), ואמר ירמיה הלואי היה לי סולם אחד לעלות בו, ואמר לו הקב"ה, סולם אתה מבקש, וכי אין לזקנתך רחב בידי חבל, כנאמר בה "ותורידם בחבל" (יהושע ב, טו), אף אתה כן, וכמו שנתקיים "וימשכו את ירמיהו בחבלים" (ירמיה לח, יג).

ואף חזקיהו הזכירה בתפילתו בחליו ונענה בזכותה, כמו שדרש רבי יהושע בן לוי בירושלמי ברכות (פ"ד ה"ד) וסנהדרין (פ"ה ה"ב) מה שנאמר בו אז (בישעיה לח, ב) "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'", שבקיר של רחב נשא עינו, כנאמר בה (ביהושע ב, טו) "כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת", שאמר חזקיהו לפני הקב"ה, רבונו של עולם, רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך, וראה כמה נפשות הצלת לה כנגד זה, כמו שכתוב (ביהושע ו, כג) "ויבואו הנערים המרגלים ויציאו את רחב ואת אביה ואת אמה ואת אחיה ואת כל אשר לה ואת כל משפחתיה הוציאו ויניחום מחוץ למחנה ישראל".

וזכתה לכך רחב מתוך שהלכה בדרכי יראתה את ה' בהתבוננות שונה בתכלית משאר יושבי הארץ שחלו ויראו מפני אלהי ישראל כאמור, כי הלכה היא בדרכי היראה כדרך הצדיקים כראוי, שהיתה נכנעת בתכלית לפני הקב"ה בדרך אמת, ובזה עלתה על ידי הכנעתה להכיר בענין האמונה ברחמי ה' יתברך והמשכת החסדים שכנגד האות י', ובכך גרמה כבר בכח ובנעלם ליחודה עם האות י' מ'יהושע', שהיא י' משם ע"ב שכנגד החסד, ונעשתה בזה כנגד האור ישר, וכפי שנקראה 'רחב' על שם ש'רחבה' היתה בזכויות כאמור, ש'רחבה' (ע"כ) עולה כמנין השם ר"ז העולה כמנין יראה והוא כנגד מידת הגבורה כמובא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער כה, א).

ובזה היפכה את האור חוזר להיות כשפע האור ישר כאמור, וכנרמז במה שנאמר בה 'ובחומה היא יושבת', שהיתה יושבת בסוד חומות ירושלים וכסא הכבוד של מטה שהם בסוד האור חוזר שיתהפך להיות לשפע האור ישר בגילוי אור הבורא ב"ה לעולם כולו, שיעלו אז חומותיה של ירושלים בסוד אור חוזר עד כסא הכבוד של מעלה להיות לכסא ה' כאמור.

ט

ודרך היראה שהלכה בה רחב בתומתה וישרותה היתה הזכרון ביום המיתה, שמתוך כך פירשה מכל טומאה וזוהמה, כי הבינה שאין לה לאן לברוח מיום המיתה מלבד רחמי השי"ת, וכל יושבי הארץ למיתה יובלו, ולא זכתה לשמש את כלב ופנחס שהיו 'ידא אריכתא' של יהושע אלא מתוך שהיתה מצפה לזו האות י' של יהושע, ומתוך כך באו אצלה אלו הצדיקים להצילה מטומאת העמים, וכנרמז בכתוב 'כפה פרשה לעני וידיה שילחה לאביון', שנשלחה האות יר"ד זו על ידי כלב פנחס ויהושע אל האביון שהיא רחב.

ובזה זכתה שכל ענינה נעשה תורה, כי יהושע היה כולו תורה, וכל הקרוב אצלו נעשה כל ענינו לתורה, וזה מתוך שהיתה רחב מייקרת כל דבר וענין

השייך לחכמים ומשמש להם, וכמו שאמרו במסכת סוכה (בדף כא ע"ב) ועבודה זרה (בדף י"ט ע"ב) ששיחתם של תלמידי חכמים צריכה לימוד, וזהו רק כאשר יש לאדם יוקר וערך לכל דבר ושיחה מאת החכמים והצדיקים, ומתוך שמבין שכל דבר אצלם הוא תורה הנה בהתקרבותו אליהם נעשה גם כל ענינו לתורה, שאף אם אינו יכול לעשות בעבודת ה' אלא רק דבר מועט, כגון לחזור בפיו את שלושה עשר עיקרי האמונה, הנה בזה נעשה כל ענינו לתורה, וכמו שכתב הרמב"ם באגרותיו (בעמוד כז) שיש קבלה בידו שכל המאמין בנבואת משה רבנו ובכל אשר בא על ידו היה במעמד הר סיני, ונרמז בזה שבכל דבר מועט שקשור באמונת ישראל יש לו חלק בתורה ובהר סיני.

וכלל הדבר, שקודם שיזכה האדם להתעורר בכל ליבו אל בית ה' ולבוא למחשבה על כבוד ה' והשכינה בגלותה, ושיתעורר רצונו ויתן דעתו על מלכות ה' וגאולת ישראל, קודם לכך יתעורר בענין היראה בענין יום המיתה, שיזכור את מקומם של רובא דעלמא מדורות עברו הנמצאים כבר למטה באדמה, ויבין ויתבונן מתוך כך שאין לו מקום לילך ולברוח אליו מלבד אל ה' יתברך. וכך היתה דרך יראתה של רחב, שבאה לפני השי"ת בפשטות מתוך שהכירה במקומה הרחוק ופנתה אליו יתברך ממקומה שימחול לה ותשוב אליו באמת, ובזה זכתה לכל מעלתה, וכך צריך האדם לבוא לפניו יתברך בפשטות, שיפנה אליו ממקומו ויאמר 'רבונו של עולם, זה המקום שלי, וזו המדרגה שלי, ואתה הלא יודע את ליבי'. ואדם הנוהג כך ובא ועומד לפני ה' ב"ה בתפילה מתוך הכנעה ושפלות ואמת כאמור, יפתחו לפניו כל 'שערי ציון', שהם 'שערי היראה, וכענין שכתוב (תהלים קיח, ט) "זה השער לה" כמו שאמר רבי חייא בווהר (בהקדמה, בדף ז ע"ב), ויתגלו לו דרכי יראת ה'.

כי כאשר יש לאדם הכנעה ואמת יכול הוא לחשוב ממנו יתברך ועל כבודו ומלכותו, שכאשר זוכר אותו יתברך יכול לזכור תמיד בעבודת תיקון חצות והתפילה על השכינה בגלותה ועל גילוי כבוד ה' ומלכותו, ובזה מראה הוא להשי"ת שאינו שוכח את יהדותו שעיקרה היא כבודו יתברך. ובזה נחשב האדם לירא שמים, כמו שנקט השולחן ערוך בלשונו (באר"ח סי' א, סעיף ג) שראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, וכתב החידושי הר"מ (שם) שכל שכן מי שאינו ירא שמים לאמיתו שראוי לו להיות מיצר ודואג יותר, שהרי אמרו בירושלמי יומא (פ"א ה"א) שכל דור שאינו נבנה בימיו מעלים עליו כאילו הוא החריבו, ואם כן ראוי הוא להיות מיצר ודואג על זה עצמו שאין כואב ליבו על הדבר, שסימן שהוא מבחוץ, עד שירחמהו השי"ת להכניסו לכלל ישראל ויהיה מרגיש בחסרונו ושמוח בשמחתם.

יא

ולכך הנהגה טובה היא שלא ישכח מענין זה של תיקון חצות בכל אופן שהיה, ובעת הדחק יאמרו אפילו בשיבה או בעמידה, ובלבד שיאמר תיקון זה, כי בזה מגלה את האמת ביהדותו שהיא לכבודו יתברך. וענין זה של התיקון בחצות וההשתתפות במקום ומדרגת השכינה בשעה זו הוא שורש כל השפעים של האדם, וכפי שמלא מכך הזוהר הקדוש רבות. ואף כאשר אנו האדם, יאמר על כל פנים מזמור אחד מהתיקון חצות, כגון מזמור 'על נהרות בב'ל' בתהלים קל"ז (אמרי פנחס שער סדר היום, אות קסו), ומכל מקום יזכור את חורבן בית המקדש במחשבתו.

והעיקר בתיקון חצות הוא גם שיזכור את הריחוק שלנו מהחכמים, וכמו שאנו מקוננים ואומרים בו "נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים" (תהלים עט, ב) ובכלל משמעות הדברים הוא מה שנשכחו מאיתנו החכמים ודרך יראתם וכל מה שחקקו בעולם, שמתוך כך מתארכת והולכת הגלות. וזהו עיקר ענין השלמת שמו יתברך והחיסרון בכסא ה', ועל זה מתפללים ומבקשים אנו אז עוד "אל תנאץ למען שמך אל תנבל כסא כבודך" (ירמיה יד, כא), היינו שלא תשתכח דעת הצדיקים מן העולם, כי רק על ידם יהיה כסא ה' שלם ותהיה ירושלים לכסא ה'.

כי כאשר נשכחת האמונה בחכמים מהנבראים, אומר הקב"ה להחריב העולם חלילה, וכענין שנאמר ביחזקאל (כא, כב) "וגם אני אכה כפי אל כפי והניחתי חמתי אני ה' דברתי", ש'כפי' הם ענין התלמידים של הצדיקים והחכמים, וכנרמז בראשי תיבות 'כלב פנחס יהושע' בעולה 'כפי', כי בתלמידי הצדיקים תלוי כל ענין חקיקת האמונת חכמים בעולם, שכאשר הולכים אנו בדרך התלמידים האמיתיים, כיהושע כלב ופנחס, יכולים להשלים בזה לשמו יתברך עד שתהיה ירושלים לכסא ה', ויהיה ה' למלך על כל הארץ.

קחו חלק במפעל הקודש

יחזקאל

אחד הבינוניים
הרבות הנאמרים והנאמרים

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידו שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות

076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com